

ARCHITECTUUR EN HAAR ONTWIKKELING (BIJ BIJLAGE VIII).

DOOR ROBT. VAN 'T HOFF.

In tegenstelling met de gewoonte der meeste kunstenaars s c h r i j f t de architect meer in moderneren geest dan dat hij werkelijk b o u w t. Ten onrechte, daar theorie en practijk evenals geest en lichaam volkomen in harmonie moeten zijn. Over een niet bestaanden stijl in architectuur te theoretiseeren is even nutteloos als te schrijven over een architectuur welke geheel buiten haar tijd staat. In het eerste geval spreekt de onmacht der werkelijke of moderne bouwkunst, in het laatste geval de macht der onwerkelijke of oude bouwkunst. Het werk van Frank Lloyd Wright, zoowel zijn geschriften als zijn gebouwen, maken hierop één van de weinige uitzonderingen en deze kunnen leiden tot verdere resultaten in de architectuur, indien de waarde dezer geschriften en de organische samenstellingen en structuur der gebouwen begrepen worden.

Wright zelf heeft over de ontwikkeling der bouwkunst het volgende gezegd:

The architecture must not be "thrown up" as an artistic exercise, a matter of elevation from a preconceived ground plan. The schemes are conceived in three dimensions as organic entities, let the picturesque perspective fall how it will. While a sense of the incidental perspectives the design will develop is always present, I have great faith that, if the thing is rightly put together in true organic sense with proportions actually right, the picturesque will take care of itself. No man ever built a building worthy the name of Architecture who fashioned it in perspective sketch to his taste and then fudged the plan to suit. Such methods produce mere scene-painting. A perspective may be a proof but it is no nurture.

Het ontwerp van een bouwwerk ontstaat dus door het samenstellen der plattegronden. Deze horizontale doorsneden stellen de verschillende ruimten en begrenzingen, waterpas gemeten, vast. Elke samenkomst van twee lijnen eener buiten- of binnenhoek is het punt dat verticaal omhoog of omlaag gaat. Bij het ontwerp worden de hoogten der ruimten door aard hunner functie vastgesteld. **Feitelijk zijn daarom reeds de horizontale doorsneden met de hoogten in cm.s aangegeven, het geheele ontwerp in drie dimensies.** Bij verschuiving der plattegronden, — betonbouw maakt dit in 't bijzonder mogelijk, — door verlegging van alle of sommige samenkomende lijnen, ontstaan nieuwe verticale zoowel als horizontale begrenzingen. De hoogten van de ontstane vlakken en daardoor de plastiek der vormen worden dus bepaald door de hoogte waarop de verschillende veranderingen plaats hebben.

Zoo bestaat b.v. Unity Church Jaargang II Bijl. VIII uit 3, Huizencomplex Jaargang I Bijl. II uit 4, Trappaal Jaargang I Bijl. XI uit 15, Woonhuis Jaargang II Bijl. III uit 5 en Zomerhuis Jaargang II Bijl. V en VI uit drie plattegronden of horizontale doorsneden, de afdekkingen welke vooruitsteken niet meegerekend maar wel de schoorsteenen.

De horizontale lijn als grondslag repeteert zich van binnen door hoogtestand van vloer, raam, deur en plafond; van buiten door hoogtestand van plint, raam, deur en afdekkingen.